

دستورالعمل اجرایی بند «الف» ماده (۶) قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۳-۱۴۰۷)

به استناد بند «الف» ماده (۶) قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران و به منظور اجرایی سازی تکالیف قانونی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در زمینه توسعه اشتغال پایدار از طریق ایجاد و توسعه کسب و کارهای خرد خانگی (تا ۲ نفر شاغل)، کارگاه های خرد (تا ۷ نفر شاغل) و کارگاه های کوچک (تا ۲۰ نفر شاغل) با اولویت مناطق محروم و روستایی، دستورالعمل اجرایی استانی ذیل به منظور یکسان سازی رویه ها، واقعی بودن برنامه ها و ارتقای دقت در ثبت و اجرای برنامه عملیاتی ابلاغ می گردد.

کلیه دستگاه های اجرایی مشمول و نهادهای عمومی غیردولتی منتخب مکلفند ضمن رعایت دقیق مفاد این دستورالعمل، همکاری لازم را در چارچوب زمان بندی تعیین شده به عمل آورند.

فصل اول: کلیات و تعاریف

ماده ۱- تعاریف

اصطلاحات به کار رفته در این دستورالعمل دارای معانی زیر می باشند:

۱-۱- قانون: قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۳-۱۴۰۷).

۱-۲- کسب و کارهای مشمول: مجموعه کسب و کارهایی که مشمول حمایت های این ماده قانونی هستند و شامل سه دسته زیر می گردند:

الف) کسب و کار خرد خانگی

ب) کارگاه خرد

ج) کارگاه کوچک

۱-۳- کسب و کار خرد خانگی: کسب و کاری که در فضای خانگی (منزل مسکونی یا فضاهای وابسته به آن) فعالیت می کند و حداکثر دارای ۲ نفر شاغل (شامل صاحب کسب و کار و اعضای خانواده یا افراد دیگر) است.

۱-۴- کارگاه خرد: کارگاهی که خارج از فضای خانگی فعالیت می کند و حداکثر دارای ۷ نفر شاغل است.

۱-۵- کارگاه کوچک: کارگاهی که حداکثر دارای ۲۰ نفر شاغل است.

۱-۶- برنامه کمی سالانه: برنامه عددی و قابل سنجش ناشی از ایجاد یا توسعه کسب و کارهای مشمول، به تفکیک دستگاه/نهاد - استان/ شهرستان، براساس رسته فعالیت های اقتصادی مبتنی بر کد ايسیک.

۷-۱- دستگاه‌های مشمول سهمیه ثابت: ۱۳ دستگاه/نهاد مندرج در جزء (۱) بند «الف» ماده (۶) قانون و هم‌پنجین سایر نهاد‌های ذی ربط به تشخیص استاندار

۸-۱- نهاد‌های عمومی غیردولتی منتخب: مؤسسات، نهادها و شرکت‌های غیردولتی ارائه‌دهنده خدمات توسعه کسب‌وکار که بر اساس جزء (۲) بند «الف» توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی انتخاب و سهمیه‌دار می‌شوند.

۹-۱- سهمیه: تعداد هدف‌گذاری شده (تعداد کسب‌وکار ایجادشده یا توسعه‌یافته) که برای هر دستگاه/نهاد و استان تعیین می‌شود.

۱۰-۱- ایجاد کسب‌وکار: راه‌اندازی کسب‌وکار جدید که پیش از این وجود نداشته است.

۱۱-۱- توسعه کسب‌وکار: گسترش کسب‌وکار موجود (افزایش تعداد شاغلین، ظرفیت تولید، بازار یا تجهیزات) در چارچوب سقف‌های تعریف‌شده برای هر رسته.

۱۲-۱- مناطق اولویت‌دار: مناطق کمتر برخوردار، روستایی و عشایری که تخصیص سهمیه‌های برنامه کمی باید به آنها اختصاص یابد (براساس شاخص‌های رسمی).

۱۳-۱- برنامه عملیاتی استانی: برنامه تفصیلی رسته فعالیت‌های متناسب با سند آمایش سرزمینی، پتانسیل‌ها و مزیت‌های رقابتی استان.

۱۴-۱- برش شهرستانی: توزیع برنامه عملیاتی استانی به سطح شهرستان‌ها با توجه به ظرفیت‌ها و اولویت مناطق کمتر برخوردار.

۱۵-۱- کد ایسیک (ISIC) رسته فعالیت: طبقه‌بندی بین‌المللی استاندارد فعالیت‌های اقتصادی (International Standard Industrial Classification) تا سطح ۴ رقم، به منظور شناسایی دقیق رسته‌های اولویت‌دار کسب‌وکارها.

۱۶-۱- اولویت‌های خدمتی اصلی: تأمین مالی (اعطای تسهیلات بانکی) و صدور مجوز کسب‌وکار (از طریق درگاه ملی مجوزها) که ثبت آن‌ها در سامانه ملی رصد اشتغال الزامی و مقدم بر سایر خدمات است. سایر خدمات (آموزش، بازاریابی، زیرساختی و ...) صرفاً نقش تکمیل‌کننده دارند.

۱۷-۱- استعلام‌های سیستمی اجباری: استعلام‌های برخط شامل کد پستی معتبر (از سال ۱۴۰۵ برای تمامی مناطق شهری و روستایی الزامی)، درگاه ملی مجوزها و تأمین اجتماعی و ...

فصل دوم: اهداف

ماده ۲- اهداف

۱-۲- تدوین برنامه عملیاتی واقعی و قابل اجرا متناسب با سند آمایش سرزمین و با رویکرد توسعه خوشه‌های صنعتی و زنجیره‌های ارزش در استان و شهرستان.

- ۲-۲- توزیع عادلانه و اولویت‌دار منابع و سهمیه‌ها با تمرکز بر مناطق کمتر برخوردار، روستایی و عشایری.
- ۲-۳- تقویت نقش نهادهای عمومی غیردولتی و بخش خصوصی (حقیقی و حقوقی) به عنوان پشتیبان و توسعه دهندگان خدمات کسب و کار و رابط میان دولت و مردم.
- ۲-۴- فراهم‌سازی مبنای ارزیابی عملکرد فصلی و تصمیم‌گیری در خصوص سهمیه‌های دستگاه‌های اجرایی.
- ۲-۵- امکان جابجایی سهمیه براساس عملکرد واقعی و نیازهای استانی منطقه ای.
- ۲-۶- ایجاد هماهنگی بین دستگاهی و گزارش‌دهی شفاف به شورای عالی اشتغال و دولت.
- ۲-۷- ایجاد سازوکار مناسب به منظور استفاده از ظرفیت توسعه دهندگان خدمات کسب و کار برای انسجام بخشی به فعالان یک رشته فعالیت از طریق تامین نهادهای تولید، رقابتی نمودن محصول، بازاریابی، خرید تضمینی، تولید قراردادی، صادرات و...

فصل سوم: وظایف و مسئولیت‌ها

ماده ۳- وظایف وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی (به عنوان دستگاه هماهنگ کننده)

- ۳-۱- گردآوری، تدوین و ابلاغ برنامه کمی سالانه حداکثر تا پایان فروردین ماه هر سال.
- ۳-۲- تعیین سهمیه اولیه دستگاه‌های مشمول و نهادهای غیردولتی منتخب براساس ظرفیت‌ها، عملکرد سال قبل و اولویت‌های ملی/استانی.
- ۳-۳- نظارت بر اجرای برنامه عملیاتی و ارزیابی عملکرد سالانه دستگاه‌ها و نهادهای اجرایی در سطح ملی.
- ۳-۴- جابه‌جایی و افزایش/کاهش سهمیه بین دستگاه‌ها/نهادهای براساس عملکرد (تبصره ۱ بند «الف»).
- ۳-۵- ایجاد و پشتیبانی سامانه یکپارچه ثبت و پایش برنامه و عملکرد (سامانه ملی رصد اشتغال).

ماده ۴- وظایف وزارت کشور در حوزه هماهنگی استانی

- ۴-۱- راهبری، هماهنگی و نظارت بر حسن اجرای این دستورالعمل در سطح استان‌ها، از طریق استانداری‌ها و در چارچوب وظایف قانونی.
- ۴-۲- نظارت بر فرآیند بررسی، تصویب و پیشبرد برنامه‌های عملیاتی استانی و اطمینان از انطباق آنها با اولویت‌های آمایشی، منطقه‌ای و الزامات این دستورالعمل.
- ۴-۳- پیگیری و ارزیابی عملکرد استان‌ها در اجرای سهمیه‌های ابلاغی.

۴- همکاری با وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در پایش، ارزیابی و راستی آزمایی عملکرد استان ها و رفع موانع اجرایی بین بخشی.

ماده ۵- وظایف دستگاه های اجرایی مشمول سهمیه ثابت و نهادهای عمومی غیردولتی

۵-۱- ارائه پیشنهاد برنامه عملیاتی استانی مشتمل بر: بخش شهرستانی، براساس رشته های فعالیت اولویت دار (با کد ISIC)، مزیت های رقابتی و ظرفیت های اسناد آمایشی با رویکرد توسعه خوشه های صنعتی و زنجیره های ارزش.

۵-۲- تعریف اولیه و ثبت کامل و دقیق برنامه عملیاتی (در سطوح استانی و شهرستانی) در سامانه ملی رصد اشتغال، پس از انجام هماهنگی لازم با دستگاه تخصصی ملی ذی ربط و اخذ تأییدیه یا اعلام نظر کتبی از دستگاه مادر، پیش از ثبت نهایی.

۵-۳- اجرای سهمیه ابلاغی در چارچوب برنامه مصوب و ثبت مستمر و به هنگام پیشرفت ایجاد یا توسعه کسب و کارها در سامانه رصد، به نحوی که اطلاعات ثبت شده قابل راستی آزمایی باشد.

فصل چهارم: فرآیند اجرایی

ماده ۶- فرآیند تهیه و ثبت برنامه عملیاتی

۶-۱- زمان بندی سالانه:

- دی ماه هر سال: اعلام اولویت های دستگاه ها/ نهادهای.

- بهمن و اسفند ماه هر سال: دریافت پیشنهاد های برنامه عملیاتی استانی از دستگاه ها و بررسی کارشناسی پیشنهاد ها و تنظیم پیش نویس برنامه کمی توسط کارگروه تخصصی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، تصویب نهایی در شورای عالی اشتغال

فروردین ماه سال بعد: ابلاغ سهمیه ها به دستگاه ها/ نهادهای اجرایی.

۶-۲- معیارهای تعیین سهمیه دستگاه ها و نهادها

الف) عملکرد تحقق یافته سال قبل

ب) ارائه الگو (مدل) توسعه کسب و کار با پیروی از منطق توسعه خوشه و زنجیره ارزش

ج) ظرفیت های اقتصادی، جمعیتی و نرخ بیکاری استان

د) مزیت های رقابتی و ظرفیت های مبتنی بر سند آمایشی استان

ه) اولویت مناطق کمتر برخوردار و روستایی و عشایری

و) پیشنهادهای کارشناسی دستگاه‌های تخصصی

تبصره: رشد سهمیه نهادهای عمومی غیردولتی منوط به تحقق عملکرد سال قبل است.

ماده ۷- الزامات تدوین و ثبت برنامه عملیاتی

۷-۱- استانداری مسئول هماهنگی، بررسی و تأیید برنامه‌های پیشنهادی دستگاه‌های اجرایی استان از طریق برگزاری جلسات کارشناسی است.

۷-۲- تعریف اولیه و ثبت برنامه کمی عملیاتی (استانی و شهرستانی) در سامانه رصد اشتغال، الزاماً توسط دستگاه‌های اجرایی و نهادهای حمایتی صورت گیرد.

۷-۳- هر دستگاه مادر و دستگاه‌های تابعه یا مولد آن موظف‌اند برنامه عملیاتی خود را به صورت مستقل در سامانه رصد ثبت نمایند.

۷-۴- برنامه پیشنهادی باید واقعی، قابل تحقق و راستی‌آزمایی بوده و قابلیت عبور از کلیه استعلام‌های سیستمی اجباری (از جمله کدپستی، درگاه ملی مجوزها و تأمین اجتماعی) را داشته باشد.

۷-۵- برنامه عملیاتی باید مبتنی بر رسته فعالیت استاندارد دارای کد ISIC و منطبق با مأموریت دستگاه تخصصی ذی‌ربط باشد.

۷-۶- برنامه عملیاتی نهادها باید پیش از ثبت نهایی، با اولویت‌های ابلاغی دستگاه تخصصی منطبق بوده و تأییدیه یا اعلام نظر رسمی دستگاه مادر اخذ گردد.

۷-۷- تسهیلات تکلیفی دستگاه‌ها نیز باید منحصراً در چهارچوب برنامه عملیاتی ثبت شده در سامانه پرداخت شود.

۷-۸- ثبت ۲ خدمت «تأمین مالی» منجر به اشتغال جدید و «صدور مجوز کسب‌وکار» منجر به اشتغال جدید به عنوان خدمات اصلی ایجاد یا توسعه کسب‌وکار، از الزامات ثبت اولیه در سامانه رصد محسوب می‌شود و باید مبنای ارائه برنامه‌های عملیاتی دستگاه‌ها و نهادها قرار گیرد. این دو خدمت، معیار اصلی پذیرش و سنجش عملکرد بوده و ثبت سایر خدمات صرفاً در قالب خدمات تکمیلی مجاز است و به هیچ عنوان جایگزین خدمات اصلی نخواهد بود.

لذا دستگاه‌های اجرایی و نهادهای عمومی غیردولتی مکلف‌اند برنامه عملیاتی پیشنهادی خود را با لحاظ این الزام و پیش‌بینی تحقق خدمات مذکور ارائه و در سامانه ثبت نمایند.

در طرح‌های کارفرمایی، علاوه بر دو خدمت اصلی یادشده، ثبت خدمت «تأمین نیروی کار از طریق کاربایی‌های مجاز با عنوان شناسایی» نیز صرفاً در صورت منجر شدن به جذب و اشتغال واقعی نیروی کار و امکان راستی‌آزمایی اطلاعات، قابل احتساب خواهد بود.

فصل پنجم - مبنای سنجش و تعریف عملکرد

ماده ۸- مبنای سنجش عملکرد

۸-۱- مبنای ارزیابی عملکرد دستگاه‌ها و استان‌ها، تعداد کسب‌وکار ایجاد شده یا توسعه‌یافته و اشتغال تحقق‌یافته از محل آن کسب و کارها است.

۸-۲- کسب و کارهایی که با رویکرد توسعه خوشه‌های صنعتی و زنجیره‌های ارزش ایجاد شده و یا توسعه یافته.

۸-۳- موارد قابل احصا به عنوان «کسب‌وکار» شامل:

الف) راه‌اندازی کسب‌وکار جدید

ب) توسعه یک واحد موجود در چارچوب تعاریف اندازه بنگاه

ج) افزایش ظرفیت تولید یا خدمات همراه با اختل مجوز و ثبت فعالیت اقتصادی

فصل ششم - نظارت و ارزیابی

ماده ۹- نظام نظارت استانی

۹-۱- شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان مسئول نظارت مستمر بر پیشبرد برنامه عملیاتی است.

۹-۲- مصوبات و اصلاحات احتمالی برنامه باید پس از تأیید شورا، جهت تأیید نهایی به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ارسال شود.

۹-۳- ملاک عمل؛ شیوه نامه نظارت بر طرح های اشتغال مصوب وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی بوده و هزینه‌های مربوط به نظارت استانی توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی پیگیری خواهد شد.

۹-۴- جابه‌جایی سهمیه در سطح استان حداکثر تا سقف ۲۵ درصد و صرفاً با تصویب شورای برنامه‌ریزی استان مجاز است.

ماده ۱۰- شاخص‌های ارزیابی عملکرد استان‌ها

الف) درصد تحقق سهمیه کسب‌وکار

ب) درصد تحقق اشتغال پایدار

ج) میزان تمرکز بر رسته‌های پیشنهاد شده

د) کیفیت و صحت ثبت داده‌ها در سامانه رصد

ه) میزان جذب و اثربخشی تسهیلات مرتبط

و) میزان تمرکز توسعه خوشه‌ها و زنجیره ارزش